

Sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun dersinde karşılaştıkları problemler**Mine AKKUŞ UÇAR¹ , Malik BEYLEROĞLU² **¹Mardin Artuklu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Mardin, Türkiye²Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, Türkiye**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI: 10.70736/ijoess.572**Gönderi Tarihi/ Received:
28.08.2024Kabul Tarihi/ Accepted:
01.02.2025Online Yayın Tarihi/ Published:
15.03.2025**Öz**

Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun derslerinde karşılaştıkları problemleri incelemektir. Çalışmaya, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Mardin Artuklu'da bulunan Millî Eğitim Bakanlığı bağlı 39 ilköğretim okulunda çalışan 141'i kadın 121'i erkek olan toplam 262 sınıf öğretmeni dahil edilmiştir. Öğretmenlere, iki bölümden oluşan ve toplamda 27 adet soru içeren soru sorulmuştur. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde yüzde (%) ve ortalamaları, tanımlayıcı istatistikler frekans (f), ANOVA analizi, bağımsız gruplar t testi yapılarak anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, önemseme problemleri alt boyutu için ortalama değerlerden en yüksek puan aldığı tespit edilmiştir ($3,59 \pm 0,50$). Uygulama problemleri ise ($3,48 \pm 0,39$) değerle önemseme problemlerinden sonra katılımın en yüksek olduğu alt boyut olarak bulunmuştur. Fiziksel problemler ($2,68 \pm 0,81$) ve formasyon problemleri ($2,94 \pm 0,55$) alt boyutlarının ise birbirine yakın olduğu görülmektedir. Fiziksel problemlerine ilişkin ortalama değerlerin ($2,68 \pm 0,81$) en düşük puan alan alt boyut değeri olduğu görülmüştür. Bu durum da bu alt boyuta ilişkin katılımın en az puan alan değer olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersinde karşılaştıkları problemlerin başında önemseme problemlerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve oyun, ilköğretim, sınıf öğretmenliği***Problems encountered by classroom teachers in Physical Education and Games lessons*****Abstract**

The main purpose of this study is to examine the problems encountered by classroom teachers in physical education and play lessons. A total of 262 classroom teachers, 141 female and 121 male, working in 39 primary schools affiliated to the Ministry of National Education in Mardin Artuklu in the 2023-2024 academic year were included in the study. Teachers were asked a two-part questionnaire consisting of 27 questions in total. In the statistical analysis of the data obtained, percentages (%) and averages, descriptive statistics frequency (f), ANOVA analysis, independent groups t test were performed and the significance level was accepted as $p < 0.05$. According to the findings obtained in this study, it was determined that the highest score was obtained from the mean values for the sub-dimension of caring problems (3.59 ± 0.50). Implementation problems was found to be the sub-dimension with the highest participation after caring problems with a value of (3.48 ± 0.39). The sub-dimensions of physical problems (2.68 ± 0.81) and formation problems (2.94 ± 0.55) were close to each other. It was observed that the mean value for physical problems (2.68 ± 0.81) was the sub-dimension with the lowest score. In this case, it was determined that the participation in this sub-dimension was the value with the lowest score. As a result of this study, it was determined that caring problems are at the top of the problems encountered by classroom teachers in physical education and play lessons.

Keywords: Physical education and game, primary education, classroom teaching**Sorumlu Yazar/ Corresponded Author:** Mine AKKUŞ UÇAR, **E-posta/ e-mail:** mineakkusucar@artuklu.edu.tr

Bu çalışma Mine AKKUŞ UÇAR tarafından 4-5 Mayıs 2024 tarihinde 2. BİLSEL Uluslararası Turabdin Bilimsel Araştırmalar ve Inovasyon Kongresinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Toplumların varlığını sürdürebilmeleri için meydana getirdiği kurumlardan biri eğitimidir ve eğitimin verilebileceği en uygun yerler okullardır. Okul aracılığı ile bireylerin bilgi birikimine sahip olmalarının yanında onların her bakımdan yaşam kalitelerinin artırılması sağlanır (MEB, 1994). Okul çağındaki çocuklar zamanının çok büyük bir kısmını okulda geçirirler bundan dolayı çocukların hareket ve gelişim ihtiyaçlarının okulda öğretmenler tarafından çok iyi bir şekilde gözlemlenmesi ve onlara doğru şekilde rehberlik edilmesi gerekmektedir (Çamlıyer, 1991). Bu noktada beden eğitimi ve oyun dersi oldukça önemli bir konu halinde karşılaşılmaktadır.

Beden eğitiminin toplumlar için önemi çok yönlüdür. Bu aktiviteler bireylerin yeteneklerini tanımalarına, yenilgiyi kabul etmelerine ve başkalarını takdir etmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda eşit koşullar altında rekabeti, kurallara uymayı, zaman ve emeğin verimli kullanımını da teşvik eder (Ceyhan, 2022). Ek olarak, beden eğitimi, özellikle günümüzde büyük ölçüde etkili olan hareketsiz yaşam tarzının önüne geçilmesinde ve bireylerin gelişmesine katkıda bulunur (Liuşnea, 2018). Ayrıca spor ve beden eğitimi, sportmenlik, liderlik, itaat, hizmet tutumu gibi sosyal niteliklerin gelişmesine katkıda bulunur ve bireylere ahlakın kazandırılmasında rol oynar (Mahurkar, 2019). Dahası, spor ve beden eğitiminin toplum üzerinde olumlu bir etkisi vardır; başarıyı, takım çalışmasını ve arkadaşça rekabeti teşvik eder ve bu da öz saygıyı artırır. İlkokulların programları beden eğitimi ve oyun dersi etkinliklerin diğer eğitim kademelerine göre daha çok yer verdiği ve çocuklara kazandırılması istenen davranış ve becerilerin oyun yoluyla eğlenceli bir şekilde verilebileceği yerdir (Doğan, 2021). Dolayısıyla bu faaliyetler bireylerin bütünsel gelişiminin ve toplumların refahının ayrılmaz bir parçasıdır.

Günümüzde çoğu kentleşmiş olan toplumlarda beden eğitimi denildiği zaman spor salonu veya okul ortamı akla gelmektedir (Rudd ve ark., 2021). Bu yönü ile okullar, çocuk ve ergenlerin hareketlilik gereksinimlerinin ve onların hareketliliğe yönlendirildiği en etkili ortamlardır. Beden eğitimi ise bu amaca ulaşmak için verilen derslerden en önde gelenidir (Garcia ve ark., 2020). Her çocuk için eşit olmayan sağlıklı gelişim koşullarını düzenlemek, ancak beden eğitimi dersleri ile sağlanabilir (Dudley & Yüku, 2020). Benzer bir anlayışla beden eğitimi ve spor dersi, çocuğun okulda geçirdiği zaman içerisinde oyun ve hareket hakkını koruma altına almış olur (Özakşer & Orhun, 2005). Beden eğitimi dersleri, öğrencilerin fiziksel ve ruhsal gelişimini destekleyen önemli bir ders olarak kabul edilmektedir. Bu derslerde öğrenciler, bedensel yeteneklerini keşfedebilir, sosyal becerilerini geliştirebilir ve sağlıklı bir

yaşam tarzı benimsemeleri için fırsatlar elde ederler. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerinin akademik ve sosyal gelişimlerini desteklemek için genellikle çok yönlü bir rol üstlenirler. Bu rollerden biri de bu dersleri uygun bir şekilde yönetmektir. Beden eğitimi dersleri, öğrencilerin bedensel gelişimleriyle sosyal ve duygusal gelişimlerinin bir arada ilerlediği önemli kazanımları olan bir derstir. Ancak, sınıf öğretmenleri bu derslerin uygulanmasında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar, öğretmenlerin ders içeriğini etkili bir şekilde sunmalarını ve öğrencilerin motivasyonunu artırmalarını zorlaştırmaktadır. Eğitim sisteminin dinamik yapısı, öğretmenlerin beden eğitimi derslerinde karşılaştıkları sorunların çeşitlenmesine neden olmaktadır. Daha önceleri “oyun ve fiziki etkinlikler” olan ders son olarak “beden eğitimi ve oyun” olarak düzenlenmiştir. Eğitimde yapılan değişikliklerden olan 4+4+4 sisteminin gelmesiyle, ilköğretimin süresi 4 yıl olarak değiştirilmiştir. Yapılan düzenlemelerle birlikte beden eğitimi ve oyun dersi ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıflarda haftalık ders programında 5 saat, 4. sınıflarda ise haftada 2 saat yer verilmiştir. Türkiye’de ilkokullarda beden eğitimi ve spor derslerine sınıf öğretmenleri girmektedir. Bu yıllarda öğrencilerin, alınan beden eğitimi ve spor derslerinde elde edilebilecek başarılarında öğretmenin büyük etkisi vardır (Pehlivan ve ark., 2003) ancak, bu derslerde sınıf öğretmenleri çeşitli zorluklarla karşılaşabilir, beden eğitimi ve spor derslerinde karşılaşılan birtakım zorluklar sınıf öğretmenlerini ve eğitim sürecini olumsuz etkileyebilir. Yapılan bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun derslerinde yaşanan olduğu bazı yaygın problemleri ele almayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma grubu (evren-örneklem)

Araştırma evreni 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Mardin Artuklu’da bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 102 ilköğretim okulu bünyesinde görev yapmakta olan 986 sınıf öğretmeninden oluşmuştur. Araştırmanın örneklemini, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Mardin Artuklu’da bulunan Milli Eğitim Bakanlığı kapsamındaki 102 ilköğretim okulundan rastgele seçilen 39 ilköğretim okulunda çalışan 141’i kadın 121’i erkek olan toplam 262 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun dersinde karşılaştıkları problemler başlıklı araştırma T.C. Mardin Artuklu Üniversitesi Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafınca 26.07.2023 tarih 104444 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Veri toplama araçları

İki bölümden oluşan toplamda 27 adet soru içeren anket formu kullanılmıştır. İlk bölüm yaş, cinsiyet, mezun olunan bölüm, okuttukları sınıflar ile formasyon durumlarının sorulduğu

5 adet demografik sorudan oluşup, son bölümde kalan 22 adet soru ise sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersinde karşılaştıkları olabilecekleri problemleri belirlemek amacıyla geliştirilmiş sorulardan oluşmuştur. Ölçeğin uygulama sırasında araştırmacı, yüz yüze görüşme yoluyla birebir olarak, soruların doğru bir şekilde okunması ve içtenlikle cevap verilmesi ve bu araştırmaya katılmanın gönüllülük esasına dayandığı hususlarında bilgilendirme yapmıştır. Yapılan bu araştırmanın verileri Bozdemir'in (2012) geliştirmiş olduğu ölçek ile elde edilmiştir.

Ölçekteki tüm sorular için ölçek Tamamen Katılıyorum=5, Hiç Katılmıyorum=1 aralığında seçebilecekleri şekilde 5'li likert soru formları kullanılmıştır. Ölçekte, tamamen katılıyorum(5) 4.21-5.00, katılıyorum(4) 3.41-4.20, kararsızım(3) 2.61-3.40, katılmıyorum(2) 1.81-2.60, hiç katılmıyorum(1) 1.00-1.80 şeklinde puanlama yapılmıştır. Ölçeği uygulama (10 madde), fiziksel problemler (3 madde), önemseme problemleri (5 madde), formasyon problemleri (4 madde) olarak toplamda 4alt boyuttan oluşmuştur.

Verilerin toplanması/işlem yolu

Bu araştırma betimleyici ve kesitsel özellik taşımaktadır (Büyüköztürk, 2007). Araştırma nicel özellik taşımakta olup anket tekniği uygulanmıştır. Araştırmada verilerin toplanması Mardin Artuklu merkez ilçesinde ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenleriyle yüz yüze yapılmıştır. Araştırmanın amacı ve tüm detayları sınıf öğretmenleri ile paylaşılarak bilgilendirilmiş gönüllü olur formu imzalatılmış ve ardından ölçek sorularının yer aldığı formlar doldurtulmuştur.

Verilerin analizi

Veriler 26.0 SPSS paket programı kullanılarak istatistiki işlemlere tabi tutulmuştur. Yapılan bu araştırmada, yüzde (%) ve ortalamaları, tanımlayıcı istatistikler frekans (f), ANOVA analizi, bağımsız gruplar t testi yapılarak anlamlılık seviyesi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde verilerden elde edilmiş olan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Nitel değişkenlerin genel dağılımı tablosu

		n	%
Cinsiyet	Kadın	141	53,8
	Erkek	121	46,2
Yaş	24-30	64	24,4
	31-37	67	25,6
	38-44	71	27,1
	45-51	46	17,6
	52 ve üzeri	14	5,3
Mezun olduğunuz bölüm	Sınıf Öğretmenliği	227	86,6
	Diğer	35	13,4
Okuttuğunuz Sınıf	1.sınıf	67	25,6
	2.sınıf	68	26,0
	3.sınıf	60	22,9
	4.sınıf	67	25,6
Formasyon	Evet	31	11,8
	Hayır	231	88,2

Tablo 1’ de cinsiyet, yaş, mezun olunan bölüm, okutulan sınıf, formasyon durumlarının genel dağılımları incelenmiştir. Katılımcıların %53,8’inin kadın, %46,2’sinin erkek olduğu, %24,4’ü 24-30 yaş arası, %25,6’sı 31-37 yaş arası, %27,1’i 38-44 yaş arası, %17,6’sı 45-51 yaş arası, %5,3’ünün 52 yaş üzeri olduğu görülmektedir. Mezun olunan bölüm, okutulan sınıf ve formasyon alma durumlarına bakıldığında katılımcıların %86,6’sı sınıf öğretmenliğinden, %13,4’ü diğer bölümlerden mezun olduğu, %24,6’sı 1.sınıf, %26’sı 2.sınıf, %22,9’u 3.sınıf, %25,6’sı 4.sınıf okuttuğunu, %11,8’in formasyon aldığı, %88,2’nin formasyon almadığını belirtmişlerdir.

Tablo 2. Ölçek ve alt boyutlarına ilişkin istatistik tablosu

Ölçekler ve Alt boyutları	Ort ± s.s
Ölçek Toplam	3,30±0,39
Uygulama Problemleri	3,48±0,39
Fiziksel Problemler	2,68±0,81
Önemseme Problemleri	3,59±0,50
Formasyon Problemler	2,94±0,55

Tablo 2 incelendiğinde ölçek alt boyutlarından olan önemseme problemleri için ortalama değerler daha yüksektir (3,59±0,50). Bu, önemseme problemleri alt boyutuna katılımın daha fazla olduğu görülmektedir. Uygulama problemleri (3,48±0,39), Formasyon Problemler (2,94±0,55) olduğu görülürken, Fiziksel problemlere ilişkin ortalama değerlerin(2,68±0,81) en düşük değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum alt boyuta katılımında en düşük değer olduğunu göstermiştir.

Tablo 3. Ölçeğin toplam puanlarının değişkenlere göre dağılımı tablosu

Değişkenler		Ort±s.s	t, f Değeri	p
Cinsiyet	Kadın	3,31±0,27	1,07	0,285
	Erkek	3,28±0,24		
Yaş	24-30	3,36±0,26	2,21	0,068
	31-37	3,30±0,26		
	38-44	3,24±0,27		
	45-51	3,33±0,22		
	52 ve üzeri	3,21±0,30		
Mezuniyet alanı	Sınıf Öğretmenliği	3,30±0,27	0,069	0,515
	Diğer	3,27±0,21		
Okuttuğunuz sınıf	1.sınıf	3,62±0,26	1,01	0,385
	2.sınıf	3,29±0,24		
	3.sınıf	3,32±0,25		
	4.sınıf	3,33±0,29		
Formasyon	Evet	3,29±0,26	0,273	0,785
	Hayır	3,30±0,26		

Tablo 3 incelendiğinde ölçeğin toplam puanının değişkenlere göre, her değişkendeki gruplar arasında ölçek toplam puan bakımından anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 4. Ölçeğin uygulama problemleri alt boyutu puanlarının değişkenlere göre dağılımı tablosu

Değişkenler		Ort± s.s	t,f Değeri	p
Cinsiyet	Kadın	3,50±0,42	1,56	0,249
	Erkek	3,45±0,36		
Yaş	24-30	3,57±0,38	1,38	0,238
	31-37	3,44±0,41		
	38-44	3,46±0,38		
	45-51	3,47±0,37		
	52 ve üzeri	3,35±0,47		
Mezuniyet alanı	Sınıf öğretmenliği	3,49±0,38	0,987	0,329
	Diğer	3,42±0,45		
Okuttuğunuz sınıf	1.sınıf	3,40±0,45	2,68	0,057
	2.sınıf	3,43±0,37		
	3.sınıf	3,57±0,36		
	4.sınıf	3,52±0,36		
Formasyon	Evet	3,41±0,32	0,970	0,333
	Hayır	3,48±0,40		

Tablo 4 incelendiğinde ölçeğin uygulama alt boyutu puanında herhangi bir değişken bakımından anlamlı fark görülmemiştir ($p<0,05$).

Tablo 5. Ölçeğin fiziksel problemler alt boyutu puanlarının değişkenlere göre dağılımı tablosu

Değişkenler		Ort± s.s	t,f Değeri	p
Cinsiyet	Kadın	2,67±0,84	0,931	0,734
	Erkek	2,70±0,77		
Yaş	24-30	2,65±0,64	1,101	0,681
	31-37	2,84±0,10		
	38-44	2,56±0,87		
	45-51	2,78±0,11		
	52 ve üzeri	2,45±0,19		
Mezuniyet alanı	Sınıf öğretmenliği	2,67±0,79	0,219	0,387
	Diğer	2,80±0,93		
Okuttuğunuz sınıf	1.sınıf	2,70±0,10	0,258	0,524
	2.sınıf	2,56±0,10		
	3.sınıf	2,76±0,89		
	4.sınıf	2,73±0,99		
Formasyon	Evet	2,58±0,79	0,796	0,427
	Hayır	2,70±0,81		

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin fiziksel problemler alt boyutu puanında herhangi bir değişken bakımından anlamlı fark görülmemiştir ($p<0,05$).

Tablo 6. Ölçeğin önemseme problemleri alt boyutu puanlarının değişkenlere göre dağılımı tablosu

Değişkenler		Ort± s.s	t,f Değeri	p
Cinsiyet	Kadın	3,62±0,52	0,931	0,353
	Erkek	3,56±0,48		
Yaş	24-30	3,66±0,48	1,610	0,172
	31-37	3,58±0,47		
	38-44	3,48±0,52		
	45-51	3,69±0,52		
	52 ve üzeri	3,57±0,58		
Mezuniyet alanı	Sınıf öğretmenliği	3,59±0,52	0,019	0,985
	Diğer	3,60±0,39		
Okuttuğunuz sınıf	1.sınıf	3,62±0,55	0,318	0,812
	2.sınıf	3,58±0,46		
	3.sınıf	3,55±0,48		
	4.sınıf	3,62±0,52		
Formasyon	Evet	3,61±0,55	0,168	0,867
	Hayır	3,59±0,50		

Tablo 6 incelendiğinde ölçeğin önemseme alt boyutu puanında herhangi bir değişken bakımından anlamlı fark görülmemiştir ($p<0,05$).

Tablo 7. Ölçeğin formasyon problemleri alt boyutu puanlarının değişkenlere göre dağılımı tablosu

Değişkenler		Ort ± s.s	t,f Değeri	p
Cinsiyet	Kadın	2,94±0,53	0,64	0,949
	Erkek	2,94±0,57		
Yaş	24-30	2,89±0,47	0,261	0,903
	31-37	2,93±0,63		
	38-44	2,90±0,54		
	45-51	2,96±0,51		
	52 ve üzeri	3,01±0,66		
Mezuniyet alanı	Sınıf öğretmeni	2,95±0,54	0,947	0,345
	Diğer	2,86±0,61		
Okuttuğunuz sınıf	1.sınıf	2,88±0,55	0,356	0,075
	2.sınıf	3,11±0,55		
	3.sınıf	2,84±0,62		
	4.sınıf	2,93±0,43		
Formasyon	Evet	3,10±0,51	1,705	0,089
	Hayır	2,92±0,55		

Tablo 7 incelendiğinde ölçeğin formasyon alt boyutu puanında herhangi bir değişken bakımından anlamlı fark görülmemiştir ($p<0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan bu araştırmada bulgulara bakıldığında önemseme problemleri alt boyutu puan değerleri daha yüksek çıkmıştır ($3,59±0,50$). Uygulama problemleri ise ($3,48±0,39$) değerle önemseme problemlerinden sonra katılımın en yüksek olduğu alt boyut olarak tespit edilmiştir. Fiziksel problemler ($2,68±0,81$) ve formasyon problemleri ($2,94±0,55$) alt boyutlarının ise birbirine yakın olduğu görülmektedir. Fiziksel problemlerine ilişkin ortalama değerlerin ($2,68±0,81$) en düşük puan alan alt boyut değeri olduğu görülmüştür.

Yapılan bu araştırmada önemseme alt boyutu değerinin en yüksek değer olduğu görülmüştür. Önemseme alt boyutunun diğer değişkenlerle ilişkisi incelendiğinde farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Türkiye’de beden eğitimi ve oyun derslerine sınıf öğretmenleri girmektedir. Önemseme alt boyutunda ölçek puanlarının yüksek çıkması önemseme ile ilgili problemlerin varlığına işaret etmektedir. Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun derslerinde bazı sebeplerden dolayı bu dersi önemseme noktasında problemler yaşadığı görülmektedir. Bu problemler, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi dâhil birden fazla branşta derse girdiğinden, ders yoğunluğunun fazla olması dolayısı ile beden eğitimi ve oyun derslerinin gerektiği gibi yapılamadığı düşünülebilir. Okul idarelerinin beden eğitimi derslerine yeterli önem vermediği bilinmektedir. Bunun yanı sıra beden eğitimi derslerinde süresi yetmeyen ve konusu yetişmeyen diğer derslerin eksikliklerinin tamamlanmaya çalışıldığı

bilinmektedir. Bu noktada sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinin dışına çıktıkları ve kendi bilgilerini güncelleme durumuna ihtiyaç duymadıkları gözlemlenmiştir (Arslan & Altay, 2008). Şahin ve Kartal (2013), aralarında beden eğitimi dersinin de bulunduğu birçok dersin istenilen düzeyde gerçekleştirilemediğini belirtmişlerdi. Yıldız ve Güven (2021), sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemleri inceledikleri çalışmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi hakkında önemli derslerden biri olduğu fikrinde birlik oldukları belirtilmiştir. Sınıf öğretmenliği programından mezun olmayanların yani beden eğitimi alanından gelmemiş alan dışı sınıf öğretmeni olarak atanmaların beden eğitimi dersinin önemsizlik durumunu olumsuz etkilediği söylenebilir. Ayrıca sınıf mevcudunun fazla olması kaliteli bir beden eğitimi dersi işlemenin önüne geçtiği söylenebilir.

Beden eğitimi dersinin tıpkı diğer derslerde olduğu gibi ciddi şekilde derse hazırlık gerektiren bir ders olduğu bilinmektedir. Sınıf öğretmenleri diğer dersler için yaptığı hazırlığı beden eğitimi dersine yeterince hazırlayamamaktadır. Bunda yine alan bilgisi önem arz eder. Yapılan çalışmalarda, ilköğretim okullarındaki beden eğitimi etkinliklerinin günümüzde sportif eğitimin en önemli aşaması olduğu, uygulama ve öğrencilere sağlanan spor ortamları bakımından sürekli güncellenme ihtiyacında olduğunu belirtmektedirler (Koçyiğit & Öztürk, 1991). Kul ve Hergüner (2018), yaptıkları bir araştırmanın sonuçlarından biri olarak farklı branş öğretmenlerinin, beden dersine yeterince önem vermediklerini bildirmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin eğitim ve öğretimin doğru ve yeterli bir şekilde verilebilmesinin bir gereği olarak çeşitli konularda (teknolojiden yararlanma, güncel eğitim metotları ve yeni araştırmalarda) kendilerini yenilemediklerini, ekonomik sorunların mesleklerini etkilediğini tespit etmişlerdir. Ekonomik sorunların performanslarını çok etkilendiği mesleki sorun olarak öne çıkarmışlardır. Farklı bir araştırmada ise yaşanan problemlerden dolayı ilkokullarda beden eğitimi derslerine Beden Eğitimi öğretmenlerinin girmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Kangal & Dönmez, 2003). Çar (2022), yaptığı araştırmasında sınıf öğretmenlerinin bu derse yönelik algılarını incelemiş ve olumlu algılamalarının olduğunu tespit etmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde karşılaştıkları problemler incelendiğinde uygulama alt boyutu, önemseme alt boyutundan sonra en fazla puan alan alt boyut olduğu görülmektedir. Uygulama alt boyutunun diğer değişkenler ile ilişkisi incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bozdemir ve arkadaşları (2015), yaptıkları bir araştırmada sınıf öğretmenlerinin bu dersi işlerken yaşadıkları sorunların cinsiyet bakımından farkın anlamlı olmadığını bildirmişlerdir. Benzer şekilde Kul ve Hergüner (2018), araştırmasında Beden

Eğitimi öğretmenlerinin çeşitli problemler yaşadığını ancak bu problemlerde cinsiyet değişkeni ile ilgili bir ilişki saptayamamışlardır. Kaya ve arkadaşları araştırmasında beden eğitimi dersi uygulanmalarında hem ölçek geneli hem de formasyon ve uygulama problemleri alt boyutlarında cinsiyet değişkeni bakımından farkın anlamlı olduğunu, kadın öğretmenlerde olumlu düşüncelerin erkek öğretmenlere oranla daha yüksek olduğunu belirlemiştir (Kaya ve ark., 2022). Bunun yanı sıra Pehlivan ve arkadaşları (2005), yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin uyguladığı beden eğitimi dersinin ders programı kapsamında yapılıp yapılmadığına yönelik öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı olduğunu bildirmişlerdir. Uzun (2019) ise, araştırmasında erkek öğretmenlerin pozitif yönde anlamlı farka ulaştığını ve kıdem değişkeni bakımından 5 yılı geçmemiş ve 20 yılı geçmiş olan öğretmenlerin lehine farklılık tespit etmiştir.

İlkokullarda sınıf öğretmenlerinin diğer derslerin hazırlıklarına oranla beden eğitimi dersleri için yeterli hazırlık yapmadığı ve istenilen düzeyde ders işlenemediği, buna karşın ders planlarında dersi işlenmiş olarak rapor ettikleri yaygın olarak bilinmektedir (Pehlivan ve ark., 2003). Güven (2008), sınıf öğretmenleri üzerinde yaptığı bir çalışmada öğretmenlerin ilköğretim ders programlarının uygulanması hakkında görüşlerine başvurmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin uygulama temelli derslerde bir takım malzemelere ihtiyaç duyduğu fakat eksikliklerden dolayı dersin işlenmesi bakımından yetersizlikler yaşandığını bildirmişlerdir. Beden eğitimi derslerinin uygulanma aşamasında diğer branş öğretmenlerinin ve okul idarecilerinin beden eğitimi dersine karşı olan tutumları da önemli bir sorun olarak değerlendirilmelidir (Ocak & Tortop, 2006). Beden eğitimi derslerinin, yetersiz malzeme, yetersiz ders saati ve alan dışı yani sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmesi gibi birçok sebepten dolayı genel eğitimi tamamlayıcı niteliğe bürünmesine neden olmuştur (Özdemir, 2000). Beden eğitimi derslerinin teorik ve özellikle de uygulama yönünden önemi ve içeriğinin iyileştirilmesi noktasında hizmet içi eğitim programlarının güncel ve verimli olması öğretmen ve yöneticilerin mesleki süreçte iyi yetişmeleri ve güncel koşullarda ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte donanım kazanmalarını mümkün kılar (Aytaç, 2000).

Yapılan bu çalışmada alt boyutlardan olan formasyon problemleri değerlerinin diğer alt boyutlar arasında üçüncü sırada olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca demografik özelliklerin karşılaştırılmasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde sınıf öğretmenleri bilgisi açısından formasyon alan yeterliliği noktasında beden eğitimi ve oyun dersinde problemler yaşadıkları görülmektedir. Literatür incelendiğinde mevcut araştırmanın sonucunu destekler nitelikte çalışmalara rastlanmıştır. Xiang ve arkadaşları (2002),

uyguladıkları bir alan çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin çalışma öncesinde ve sonrasında davranış eğilimlerini incelemiş ve sınıf öğretmenlerinin yapısını karmaşık buldukları, bu donanımına sahip olmadıklarını anladıkları ve beden eğitimi dersini işlemek istemediklerini gözlemlemişlerdir. Doğan (2000), araştırmasında beden eğitimi dersini beden eğitimi öğretmenlerinin yürütmesi görüşünü ortaya koymuştur. Beden eğitimi derslerinin teorik bilginin yanı sıra uygulama becerisi de gerektirmesi de sınıf öğretmenleri için bir çekince oluşturmaktadır. Nitelikli öğretmene eğitimin her aşamasında ihtiyaç duyulur ve bu noktada öğretmenin sürekli kendini geliştirmesi gerekir, alanı ile ilgili güncel gelişmeleri yakından takip etmesi gerekir. Başkaları ile birlikte çalışarak, belirli bir zaman diliminde kazanım sağlayabilmek nitelikli öğretmen olmanın önemli unsurlarındandır (Bozdemir ve ark., 2015). Başaran ve Güçlü (2020), yaptıkları çalışmada oyun ve fiziki etkinlik dersine 1.sınıf düzeyinde sınıf öğretmenleri, 2., 3. ve 4. sınıf düzeyinde ise branşı beden eğitimi olan öğretmenlerinin girmesinin gerektiğini belirtmişlerdir. Portman, yaptığı çalışma sonucunda, alana yönelik yeterli ve nitelikli eğitim almamış beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersine karşı olumsuz tutum içerisinde olduklarını ifade etmiştir (Portman, 1996). Aytekin (2020), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin bu dersi faydalı bulsalar bile yeteri kadar düzgün işlemediklerini belirtmiştir. Benzer şekilde Tortop (2005) dersin sınıf öğretmenleri tarafından olması gerektiği gibi yürütülmediğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmenliği lisans programlarında beden eğitimi dersi ile ilgili eğitimin yetersiz olmasından dolayı, sınıf öğretmenlerinin ilköğretim düzeyinde dersi yürütebilecek kadar nitelikli olmadıkları ve bu konuda problemler yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Yapılan bu çalışmada fiziksel problemler alt boyutları problemleri değerlerinin diğer alt boyutlara göre son sırada olduğu tespit edilmiştir. Okullardaki imkanların beden eğitimi ve oyun dersini işlemek için gerekli malzemelerin, ortamların yeterli düzeyde olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Mevcut çalışmayı destekler nitelikte olan bir çalışmada okullarda beden eğitimi dersi için malzeme ve tesislerin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaya, 2022). Bu durum son yıllarda malzeme ve tesis durumları ile ilgili okullarda iyileşme yapıldığına işaret edebilir. Demir ve Arı (2013), öğretmenlerin problemlerinde, ikinci sırada fiziksel problemlerin yer aldığını belirlemişlerdir. Bozdemir ve arkadaşları yaptıkları çalışmada yetersiz fiziki şartlardan dolayı problemler yaşadıklarını belirtmiştir (Bozdemir ve ark., 2015). Kuzey, araştırmasında öğretmenlerin ve okul müdürlerinin okullardaki fiziki koşulların yetersiz olduğu yönünde görüş bildirdiğini tespit etmiştir (Kuzey, 2002). İkinci, yaptığı çalışmada sınıf öğretmenleri ve okul müdürlerinin öncelikli problemlerinin okullardaki fiziki olarak

yetersizlik olduğunu ifade etmişlerdir (Ekinci, 2010). Yapılan bir çalışmada eğitimin birinci kademesinde bulunan ilkokulda araç gereç ve saha yetersizliğinden dolayı bu derslerin olması gerektiği gibi işlenemediği ortaya konmuştur (Bozdemir ve ark., 2015). Can ve Çava (2018), beden eğitimi ve oyun dersinin kazanım, kitap ve etkinlik bakımından sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Kuzey (2002), araştırmasında sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması, malzeme ve gereçlerin yetersiz olmasının sınıf öğretmenleri için bir sorun olduğunu ifade etmiştir. Truelove ve arkadaşları (2021), beden eğitimi dersinin yürütülmesi üzerine yaptıkları çalışmada Kanada genelinde 16 öğretmenle görüşmelerin sonucunda, öğretmenlerin ders saati yetmezliği, malzeme ve ekipman yokluğu, yetersiz formasyon eğitimi konularında sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Beden eğitimi dersleriyle ilgili problemlerin kaynağı olarak sadece malzeme eksikliği ve tesis yetersizliğini belirtmek de doğru olmaz, problemlerin çok sayıda kaynağı olabilir (Çiçek ve ark., 1998).

Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun derslerinde başta önemseme olmak üzere uygulama, formasyon ve fiziksel imkanlarla ilgili problemler yaşadığı düşünülmektedir.

Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı, müfredat geliştirme ve zorunluluk noktasında beden eğitimi ve oyun dersinin ders saatlerinin artırılmasını sağlayabilir. Ayrıca, dersin içeriği çocukların gelişim düzeyine uygun olarak revize edilebilir. Güncel spor ve fiziksel aktivite trendlerine uygun yoga, doğa sporları, dijital oyunlar aracılığıyla yapılan fiziksel aktiviteler gibi yeni yaklaşımlar eklenerek müfredat geliştirilebilir bu şekilde hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin derse olan ilgilerinin artması sağlanabilir. Sınıf öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimler artırılarak öğretmenlere, beden eğitimi ve oyun derslerinin sadece fiziksel aktivite değil, aynı zamanda öğrencilerin akademik başarılarına da olumlu katkısı olduğu bunun yanı sıra konsantrasyonlarını, motor becerilerini, sosyal yeteneklerini ve psikolojik gelişimlerini desteklediğini anlatan eğitimler verilebilir. Bu sayede öğretmenlerin dersin önemini daha iyi kavramaları sağlanabilir. Planlı ve yapılandırılmış beden eğitimi ve oyun dersleri, öğretmenlerin bu derse daha fazla ciddiyetle yaklaşmalarını teşvik eder. Okul yönetiminin beden eğitimi ve oyun dersleri için, öğretmenlerin ders planlarına uygun malzeme kullanımına yönelik yeterli ve düzenli kaynak aktarımını sağlaması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Aslan, Y. & Altay, F. (2008). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ders programı ve ders uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 63-79.
- Aytekin, S. (2020). *İlkokul programında yer alan beden eğitimi ve oyun dersine ilişkin öğretmen görüşleri*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Aytaç, T. (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*.
- Başaran, M. & Güçlü, F. (2020). İlkokullarda hangi derslere hangi öğretmenlerin girmesi gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(2), 444-459.
- Bozdemir, R. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersinde karşılaştıkları problemlere yönelik ölçek geliştirme çalışması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Bozdemir, R., Çimen, Z., Kaya, M., & Demir, O. (2015). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersinde karşılaştıkları problemler (Tokat ili örneği). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(5), 221-230.
- Can, S. & Çava, G. (2018). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokulda uygulanan oyun ve fiziki etkinlikler dersinin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 261-273. <https://doi.org/10.24315/trkefd.318132>
- Ceyhan, M. (2022). Değerler eğitimi açısından beden eğitimi ve spor. *Çevrimiçi Rekreasyon ve Spor Dergisi*. 11(2), 11-18.
- Çamlıyer, H. (1991). *Spor ve serbest zaman eğitimi*. I. Eğitim Kurumları Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Milli Eğitim Basımevi.
- Çar, B. (2022). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ve oyun kavramı ile ilgili algılamalarının incelenmesi, *Sportmetre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 20(3), 105-117.
- Çiçek, Ş., Kirazcı, S., & Koçak, S. (1998). Türkiye'de Beden Eğitimi öğretmen profili: demografik nitelikler, yaşam tarzı ve çalışma ortamı, *Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 32-42.
- Demir, M., & Arı, E. (2013). Öğretmen sorunları Çanakkale ili örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2),107-126.
- Dudley, D., & Yüku, R. (2020). What effect on learning does increasing the proportion of curriculum time allocated to physical education have a systematic review and meta-analysis. *European Physical Education Review*, 26(1), 85-100. <https://doi.org/10.1177/1356336X19830113>
- Doğan, E. (2000). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ders uygulamalarının değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Doğan, M. (2021). *Beden Eğitimi ve Oyun dersinde çocuk oyunları ile değerler eğitimi*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Ekinci, A. (2010). Adayların iş başında yetiştirilmesinde okul müdürlerinin rolü, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 63-77.
- Garcia-Hermoso, A., Alonso-Martinez, A. M., Ramirez-Velez, R., Perez-Sousa, M. A., Ramirez-Campillo, R., & Izquierdo, M. (2020). Association of physical education with improvement of health-related physical fitness outcomes and fundamental motor skills among youths: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics*. 174(6), 1-11. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2020.0223>

- Güven, S. (2008). Sınıf geçişlerinde yeni ilköğretim ders programlarının performansına ilişkin görüşleri, *Milli Eğitim Dergisi*, (177), 224-236.
- Kangal, M., & Dönmez, B. (2003). İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri (Sivas Örneği), *Milli Eğitim Dergisi* 1(5), 159.
- Kaya, B., Karakaya, M., Apaydın, M. B., & Sunay, H. (2022). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin uygulanmasında karşılaştıkları problemler. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 801-813. <https://doi.org/10.38021/asbid.1152075>
- Kaya, E. Ö. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bireysel ve takım sporu yapmasındaki kişilik özelliklerinin iletişim beceri düzeylerine etkisi, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 857-866. <https://doi.org/10.38021/asbid.1206472>
- Koçyiğit, F., & Öztürk, F. (1991). *İlkokul ve ilköğretim okullarında beden eğitimi dersi uygulama sorunu*, Ankara: I. Eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor sempozyumu.
- Kul, M., & Hergüner, G. (2018). Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin sorunları ve performanslarına etkileri (Sakarya İli Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 971-996. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.-400744>
- Kuzey, M. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin bazı sorunları ve bazı çözüm önerileri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Liuşnea, C. (2018). Fitness, physical condition and physical activity. *Conceptual Delimitations, In Sport Olimpism*, (3), 53-54.
- Mahurkar, A. (2019). Importance of physical education for development of society in modern era, *Dogo Rangsang Research Journal*, 3(9), 159-170.
- MEB. (1994). *Okul öncesi eğitim programı*. Milli Eğitim Basımevi.
- Ocak, Y., & Tortop, Y. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerine ilişkin genel görüşleri ve beden eğitimi derslerini yürütürken karşılaştıkları sorunları*. Muğla: 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.
- Özakşer, M., & Orhun, A. (2005). *İlköğretim okullarında beden eğitimi dersinin amaç ve içeriğine ilişkin sorunlar*. Bursa: 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu. 103-114.
- Özdemir, A. (2000). *Orta öğretimde beden eğitimi ve spor derslerinin uygulanabilirliği, Çorum ili ve ilçelerindeki farklılıkların değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi] Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Pehlivan, Z., Dönmez, B., & Yaşat, B. (2005). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüşleri, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3),51-62.
- Pehlivan, Z., Dönmez, B., & Yaşat, H. (2003). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüşleri*. Ankara: Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi. 80-87.
- Rudd, J. R., Woods, C., Correia, V., Seifert, L., & Davids, K. (2021). An ecological dynamics conceptualisation of physical 'education': Where we have been and where we could go next. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 26(3), 293-306.
- Şahin, Ç., & Kartal, O. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-179.
- Tortop, Y. (2005). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ve eğitsel oyun uygulamaları*. [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Uzun, İ. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersine yönelik görüşlerinin incelenmesi (Kars ili örneği)*. [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.

Yıldız, Ö., & Güven, Ö. (2021). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemler, *Scientific Educational Studies*, 5(1), 27-45. <https://doi.org/10.31798/ses.947820>

Xiang, P., Lowy, S., & McBride, R. (2002). The impact of a field-based elementary physical education methods course on preservice classroom teachers' beliefs, *Journal of Teaching in Physical Education*, 21(2), 145-161. <https://doi.org/10.1123/jtpe.21.2.145>

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Mine AKKUŞ UÇAR Malik BEYLEROĞLU
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Mine AKKUŞ UÇAR Malik BEYLEROĞLU
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Mine AKKUŞ UÇAR Malik BEYLEROĞLU
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Mine AKKUŞ UÇAR Malik BEYLEROĞLU
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Mine AKKUŞ UÇAR Malik BEYLEROĞLU
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma, Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafınca 26/07/2023 tarih 104444 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was conducted by Mardin Artuklu University Scientific Research and Publication Ethics Committee with the decision numbered 104444 dated 26/07/2023.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.